

Critics - Point

Πρωτακούγοντας στην Ελλάδα τὸν ἀρχιμουσικὸ Διονύσιο Δέρβη-Μπουρνιά.

32/2019.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ

ΦΡΙΚΤΑ & ΑΝΑΠΑΝΤΕΧΑ ΕΤΕΡΟΧΡΟΝΙΣΜΕΝΗ (τὸ γιατί, εἰλικρινά, δὲν ἐνδιαφέρει) κριτική, ἀποτελεῖ ἀξιοπερίεργο κατὰ τὸ ὅτι ἀκόμη ὡς τὴ στιγμή πού γράφεται, οἱ δύο συντεταγμένες τῆς ἐκδηλώσεως, ἡ σύγκλιση καὶ ἡ συζυγία τους, παραμένουν πάντα μυστήριο ἄλυτο, σχεδὸν σπαζοκεφαλιά. Μπορεῖ κάποτε νὰ λυθεῖ, ἀλλὰ σὰς ξαναβεβαιῶ ὅτι δὲν ἐνδιαφέρει...

Συντεταγμένη 1η: Ἡ ἴδια ἢ Ἐθνικὴ Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα τῆς ΕΡΤ, μὲ καλλιτεχνικὸ διευθυντὴ τὸν ἀρχιμουσικὸ Τάσο Συμεωνίδη, πού ἐκκωφαντικὲς φῆμες, τὸν φέρουν νὰ χορεύει ὅπως τοῦ σφυρίζει ὁ ἀνώτερός του, γνωστὸς ὠνασιγέννητος ἀρχιατάλαντος τραγουδοποιὸς μὲ τίς τελείως «σαλεμένες» περὶ μουσικῆς ἀπόψεις. Αὐτὸνε, μάτια μου, δὲν τὸν κουνᾷ ἀπὸ τὴν ΕΡΤ καμμία, μὰ καμμία κυβέρνηση. Σὲ ἐκεῖνον ἀποδίδουν (τρέχα-γύρευε!) τὸν ἀπὸ ἐτῶν πλήρη ἐξοβελισμὸ τῆς Ἐντεχνης Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα τῆς ΕΡΤ, καίτοι εἶναι πασίγνωστο ὅτι πρῶτιστος προορισμὸς τῶν ἀπανταχοῦ Γῆς ραδιοτηλεοπτικῶν ὀρχηστρῶν, εἶναι ἡ ἀδιάλειπτη προβολὴ τῆς κατὰ χώραν ἔντεχνης μουσικῆς. Ἐν προκειμένῳ ἢ ΕΣΟ/ΕΡΤ συναγωνίζεται ἐπαξίως τὴν ΚΟΑ, μετὰ τὸ Βύρωνα Φιδετζῆ, ἀλλὰ καὶ τὴν ΚΟΘ. Ἐξ' οὗ γιατί νὰ μὴ ζητήσῃ καὶ ἐκείνη μιά θέση στὸ φετινὸ μεγαροπρόγραμμα, ἀφοῦ...κάνει τόσο καλά τὴ δουλειά της. Βάζοντας μπουρλότο στὴν Ἐντεχνη Ἑλληνικὴ Μουσική: Ἐστω καὶ ἂν ποτέ δὲν ἔλειψε (ἢ ὀρχήστρα) σὲ μεγαρεμμύσους καὶ μεγαραμούσους...

Σ υ ν τ ε τ α γ μ έ ν η 2η: οί δύο κεκλημένοι από τον ΕΣΟ/ΕΡΤ, αρχιμουσικός και σολίστ, πού κόβω τὸ κεφάλι μου ὅτι ἦταν ὅλως ἀνίδεοι γιὰ τὸν πολιτιστικὸ ὄλεθρο πού σπέρνει ὁ «οἰκοδεσπότης» τους. Ὁ ἐγκατεστημένος καὶ ἄριστα σταδιοδρομῶν ἀπὸ δεκαετιῶν στὴ Γαλλία φίλτατος ἀρχιμουσικός Διονύσιος Δέρβης Μπουρνιάς, πού πρέπει νὰ ἔχει περίπου τὰ μισὰ μου χρόνια, καὶ ὁ νεότατος λιβανομεξανικῆς καταγωγῆς Γάλλος πιανίστας Σιμόν Γκραισύ [Simon Graïchy, γ. 1985], πού ἦρθαν ἐπὶ τούτου καὶ ἐπέτυχαν νὰ ἀποδείξουν ὅτι κάθε ἄλλο παρά ἀνέφικτη εἶναι, τὸν 21ο αἰῶνα, ἡ «ζωντανή» (ἀπὸ τὴν αἴθουσα τῶν συναυλιῶν), ἐρμηνευτικὴ ἀνανέωση τῶν γνωστοτέρων καὶ πιὸ κατακυρωμένων κλασικῶν ἀριστουργημάτων.

Ἄμαρτία ἐξωμολογημένη, στὸ Μέγαρο μὲ ἔφερε, παραμονὴ ἀναχωρήσεώς μου γιὰ Κέρκυρα, ὁ παληός καὶ πάντοτε, σὲ σχέση μὲ μένα νεαρός φίλος μου Διονύσης: μὲ τὴν περίπου συνομήλική μου καλλονὴ μητέρα του, ἦμουν συμμαθητῆς στὸν ἀλησμόνητο Κωνσταντῖνο Κυδωνιάτη. Δεκαετίες ἀργότερα πρωτάκουσα τὸ νεαρότατο τότε Διονύση σὲ ρεσιτάλ κλασσικῆς κιθάρας, ὄργανου πού δὲ πολυσυμπαθῶ. Ἔμεινα ἔκθαμβος μπροστὰ στὴν ἀσυνήθιστης εὐαισθησίας μουσικότητά του καὶ στὴν κριτικὴ μου, (θὰ χρειαζόμουν ὄρες ἐρεύνης στὸ ἀρχεῖο μου γιὰ νὰ τὴν ξαναβρῶ), τὸν προέτρεψα νὰ ἀναζητήσῃ ἄλλοῦ τὴ διέξοδο αὐτῆς τῆς μουσικότητος. Δεκαετίες πρὶν, ὅταν εἶχε πιά στραφεῖ πρὸς τὴ διεύθυνση ὀρχήστρας, συναντιόμαστε τακτικὰ κατὰ τὰ ταξίδια μου στὰ Παρίσι. Κάθε φορὰ, μὲ ἐξέπληττε τὸ αὐξανόμενο εὖρος τῆς μουσικῆς του ἀλλὰ καὶ γενικῆς του παιδείας, τὸ πηγαῖο καὶ ἀστείρευτο χιοῦμορ του ἀλλὰ καὶ ἡ ὀξυδερκέστατη κριτικὴ του πού συχνὰ διοχετεύεται σὲ ἀπολαυστικότερα κείμενα στὸ διαδικτυακὸ *Huffington Post*. Τοῦ χρωστῶ ὅτι, στὸ Παρίσι, μετὰξὺ ἄλλων μὲ ἐμύησε στὸ ἐξωγήινο μεγαλεῖο τῶν ἐρμηνειῶν τοῦ μέγιστου ἀρχιμουσικοῦ Κάρλος Κλάϊμπερ [Carlos Kleiber, 1930-2004]. Τότε ἦταν πού μαθήτευε στὸν Sir Simon Rattle ? Ὅμως, κάθε συνάντησή μας, ξαναγέμιζε τὶς μπατταρίες μου. Ἄλλοῦ, ἔχω ἀναφερθεῖ σὲ ἀτυχεστάτα ἀτελέσφορη προσπάθεια, συνεργασίας του μὲ τὰ Μέγαρο. ζῶντος ἀκόμη τοῦ Χρήστου Δ.Λαμπράκη. Δὲν ἔχω πεῖ, σχετικῶς τὴν τελευταία μου λέξη, πάντως ὄχι τῆς παρούσης...

Περνοῦμε ὅμως στὰ δύο μόνον ἔργα τοῦ προγράμματος. Ἦταν ἀπὸ τὶς ἐλάχιστες φορές στὴ ζωὴ μου πού παραδόθηκε ἄνευ ὄρων στὴ μαγεία τῆς μουσικῆς, μὴ κρατώντας σημειώσεις.

1. ΜΠΕΤΟΒΕΝ, ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΒΑΝ [Beethoven, Ludwig van, 1770-Αυτοκρατορικό», 1809, παγκ. α' έκτ., Βιέννη. 13 Ιαν. 1811. Τὰ μέρη: I. Allegro. II. Adagio un poco mosso. III. Rondo. Allegro. Ἐξ' ἀρχῆς μὲ ἐντυπωσίασε ἡ βαθύτατη συνάφεια τῆς λιτότατης κινησεολογίας τοῦ Διονύση σὲ ἄμεση ἀντιστοιχία μὲ τὸ γραπτὸ μουσικὸ κείμενο, οἱ μουσικότητες ἀπολήξεις τῶν κάποιας διάρκειας παρεμβάσεων τῶν πνευστῶν, χτυπώντας φλέβες μουσικῆς, συνήθως ἀπαρατήρητες ἀπὸ ὁμοτέχνους του κάθε ἄλλο παρὰ ἀμελητέους. Ἰδεώδης ἡ πλαισίωσή του τῆς προσωπικότητας ἐρμηνείας Γκραισὺ —ἔχει κλείσει τὰ 30; Καθαρότατη ἄρθρωση, εὐγενέστατα λεπτοεργημένο φάσμα δυναμικῆς, κατακάθαρος ἦχος μιᾶς στίλβης τόσο ἔντονης, ὥστε νὰ πλησιάζει χωρὶς νὰ ξεπερνᾷ τὴν ἐπιθετικότητα. Ἄν, ὅπως ἄκουσα, αὐτὸ τὸ παίξιμο τὸν καθιστᾷ δημοφιλέστατο σὲ νεότατα ἀκροατήρια, χρειάζεται κάμποση φαντασία γιὰ νὰ τὸ συγκρίνει μὲ τὰ νοούμενα ὡς προσφιλῆ τους ἀκουσματα. Πάντως τὸ χαρήκαμε ἀπὸ τὸν πρῶτο φθόγγο ὡς τὸν τελευταῖο. Μπετόβεν νεανικὸς ἀλλ' 100% ἀτόφιος!

2. ΜΟΤΣΑΡΤ, ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΑΜΑΝΤΕΟΥΣ [Mozart, Wolfgang Amadeus, 1756-1791]: Συμφωνία ἀρ. 40, σολ ἐλ, ἔργο K. 550, 1788. Παγκ. α' έκτ.: ἀμφισβητεῖται. Προτείνονται 4 διαφορετικὲς ἡμεροχρονολογίες: Δρέσδη, 14 Ἀπρ. 1789· Λειψία, 12 Μαΐου 1789· Φρανκφούρτη καὶ, μᾶλλον πιθανότερη, Βιέννη, Burgtheater, 17 Ἀπρ. 1791, ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ...Ἀντόνιο Σαλιέρι (1750-1825). Τὰ μέρη: I. Molto Allegro. II. Andante. III. Menuett0-Allegretto. IV. Finale. Allegro assai.

Ἐδῶ ἐκτιμήσαμε τὸ Διονύση σὲ ὅλο τὸ φάσμα μιᾶς κινησεολογίας ὄχι μόνο σὲ ἄμεση συνάφεια μὲ τοὺς γραμμένους φθόγγους ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλο τὸ βάθος μιᾶς ἐκφραστικῆς ὀριμότητος. Κατάδυση στὰ ἔγκατα μιᾶς ἐλάχιστα κραυγαλέας (γι' αὐτὸ καὶ 100% μοτσαρτείας), τραγικότητας, ἑνὸς ὑπαρξιακοῦ σπαραγμοῦ ποὺ ἡ μουσικὴ δὲν ξεσκεπαζόταν ἀβασάνιστα στοὺς πολλοὺς «κλητούς», ἀλλ' ξεναγοῦσε στοὺς λαβυρίνθους τῶν ἐναλλαγῶν καὶ μεταπτώσεων τῆς τοὺς ἐλάχιστους «ἐκλεκτούς» (ΜΜΑ, αἴθουσα ΧΔΔ, 5 Δεκ. 2019).

Λέξεις: 822.

